

DİR Kapsamında Üretilmiş Eşyanın İhracatında İzlenecek Yol

Dahilde İşleme Rejimi (DİR), Ekonomik Etkili Gümrük Rejimlerinden Birisi Olup, serbest dolaşımda olmayan eşyanın, dahilde işleme rejimi çerçevesinde, Türkiye’de işlenerek veya başka eşyanın üretiminde kullanılarak Türkiye Gümrük Bölgesinden ihraç edilmek kaydıyla, geçici olarak ithal edilmesi, ithal edilen eşyaya ait vergilerin, kural olarak, giriş sırasında, tahakkuk ettirilmesi; ancak, tahsil edilmeyerek, geçici olarak ithal edilen eşyanın işlem görmüş ürünler şeklinde ihraç edilmesi halinde iade edilmek üzere, 6183 Sayılı Kanunda öngörülen teminat türlerine göre teminata bağlanmaktadır. Eşya geçici olarak ithal edilmiş olmasına karşın, yapılan bu tahakkuk, geçici değil kat’i tahakkuk işlemi olup, eşyanın ihraç edilmiş olması halinde, Gümrük Yükümlülüğü ortadan kalktığından, teminata geri alınmaktadır.

Serbest dolaşımda bulunmayan ve dahilde işleme rejimi kapsamında geçici olarak ithal edilen eşya nihai olarak yurt dışına ihraç edileceğinden, bu eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesine girişinin serbest dolaşıma giren eşya ile aynı kapsamda ve aynı hukuki statüde değerlendirilmesi mümkün değildir. O nedenle vergileri tahsil edilmeyip teminata bağlanır.

- Dahilde işleme izin belgesi/dahilde işleme izni ihracat taahhüdü, belgede/izinde belirtilen şartlar da dikkate alınmak suretiyle, dahilde işleme rejimi hükümleri çerçevesinde eşdeğer eşya ve/veya ithal eşyasından elde edilen işlem görmüş ürün ile değişmemiş eşyanın başlamış işlemler dahil olmak üzere ihraç edildiğinin tespiti kaydıyla kapatılır.

- ‘Dahilde işleme rejimi, gümrük kontrolü altında işleme rejimi ile geçici ithalat rejimine ilişkin hükümlerin ihlali hâlinde, eşyanın gümrüklenmiş değerinin iki katı idari para cezası verilir” hükmüne amirdir.

- Normal şartlarda, dahilde işleme belgesinde hem izin sahibi firma hem ithalatçı firma hem de ihracatçı firma aynıdır. Eşyanın ihracat beyannamesinde 3151 rejim kodu ve Çıkış Kod 5 (ekspertiz raporu) ayniyet şartına göre gümrük işlemlerince tekemmül ettirilmektedir.

Ayrıca, beyannamenin 44 no.lu hanesine dahilde işleme belgesi sayı ve tarihi de yazılır. İhracat beyannamesi serbest dolaşıma giriş beyannamesi ile de ilişkilendirilir.

- "İthal edilen eşyanın ihraç edilen işlem görmüş ürünün bünyesinde kullanıldığına ilişkin dahilde işleme izin belgesinde yer alan şartların yerine getirildiğinin teknik, bilimsel veya idareden kaynaklanan bir nedenle **tespit edilememesi halinde**, söz konusu şartın yerine getirildiği, firmanın stok ve muhasebe kayıtları dikkate alınarak düzenlenecek Yeminli Mali Müşavir Raporu ile tevsik edilebilir”.

- “**(1) Gümrük idaresince**, dahilde işleme izin belgesi/dahilde işleme izni kapsamındaki işlemler; 2006/12 sayılı Tebliğ, genelgeler, talimatlar ve belgenin özel şartlar bölümünde belirtilen hükümler ile ihracat rejimi ve ilgili gümrük mevzuatı hükümleri çerçevesinde gerçekleştirilir.

(2) Gümrük idaresince;

a) Dahilde işleme izin belgesinin/dahilde işleme izninin ithalat bölümünde belirtilen eşyanın;

- 1) Belge/izin süresinin geçerli olması,
- 2) Belgede/izinde kayıtlı gümrük tarife istatistik pozisyonunda olması,
- 3) Belgede kayıtlı satır kodunda olması,
- 4) Cinsinin değişmemesi,
- 5) Miktarın (belgede/izinde kayıtlı birimlerle) aşılmaması,
- 6) Belge/izin kapsamında varsa indirimli teminat uygulamasına ilişkin hususlar saklı kalmak üzere, vergilerin teminata bağlanması,
- 7) İthalat rejiminde ithali belli kurum veya kuruluşların müsaadesine bırakılmış eşya için, ithalat esnasında bu kurum veya kuruluşların müsaadesinin/ izninin aranması (Şartlı muafiyet sistemi çerçevesinde izin kapsamında yapılan ithalatta İthalat Rejim Kararının 7 nci maddesi hükmü hariç olmak üzere), kaydıyla ithalatına izin verilir.

b) Belge/izin kapsamındaki ihracata ilişkin gümrük beyannamesi üzerinde;

- 1) Belgede/izinde kayıtlı gümrük tarife istatistik pozisyonunun,
- 2) Belgede kayıtlı satır kodunun,
- 3) **Belgede/izinde belirtilen ihraç ürününün adının, özelliğinin ve miktarının (belgede/izinde kayıtlı birimlerle),**
- 4) İlgili belge veya belgelerin sayısını içeren satır kodunun/izin veya izinlere ilişkin beyanname sayısının,
- 5) Firmanın imalatçı-ihracatçı veya ihracatçı sıfatıyla unvanının,
- 6) İhracatçı, dış ticaret sermaye şirketi ve sektörel dış ticaret şirketi adına düzenlenen belge/izin üzerinde kayıtlı bulunan yan sanayici unvanının,
- 7) İmalatçı-ihracatçı adına düzenlenen belge/izin üzerinde yan sanayici kaydının bulunması ve ihraç konusu eşyanın tamamının veya bir kısmının ya da üretiminin bir alt aşamasının yan sanayicinin üretimi ile gerçekleşmesi durumunda, bu yan sanayici unvanının, yer alması kaydıyla ihracata izin verilir.

c) *İthalat ve ihracat esnasında belgenin özel şartlar bölümündeki hükümler de dikkate alınarak işlem yapılır. Ancak, geçici veya kati anti-damping vergisi veya sübvansiyon vergisine tabi eşyanın ithalatında, belgenin özel şartlar bölümünde konuya ilişkin hüküm bulunup bulunmadığına bakılmaksızın sadece anti- damping ve sübvansiyon vergisine indirimli teminat uygulanmaz, bunun dışında bu ithalattan doğan vergi indirimli teminat uygulamasından yararlandırılır.*

ç) Önceden ihracat konusu işlem görmüş ürünün ihracat vergisine tabi eşdeğer eşyadan elde edilmesi halinde, ihracat vergisi kadar teminat alınır.

d) İhracatın, A.TR dolaşım belgesi eşliğinde Avrupa Topluluğuna üye ülkelere veya menşe ispat belgeleri eşliğinde Avrupa Topluluğuna üye ülkelere, Pan-Avrupa Menşe Kümülyasyonuna taraf ülkelere, Pan-Avrupa-Akdeniz Menşe Kümülyasyonuna taraf ülkelere veya Serbest Ticaret Anlaşması imzalanmış bir ülkeye yapılması halinde, bu Tebliğin 33.maddesi hükmü çerçevesinde varsa telafi edici vergi tahsil edilir.

e) İlgili firma tarafından sonradan A.TR dolaşım belgesi veya menşe ispat belgeleri düzenlenmesinin talep edilmesi halinde; bu durum, ilgili gümrük idaresince taahhüt kapatma işlemini tekemmül ettiren ilgili bölge müdürlüğüne/ilgili gümrük idaresine bildirilir ve bu mercilerden alınacak cevabi yazı çerçevesinde, varsa ödenmesi gereken telafi edici verginin tahsil edildiğinin tevsiki kaydıyla ilgili gümrük idaresince A.TR dolaşım belgesi veya menşe ispat belgelerinin vize edilmesi işlemleri tesis edilir.

f) İhracat esnasında, belge özel şartında aksine bir hüküm olmadığı takdirde belge kapsamında önceden ithalatın yapılmış olması şartı aranmaz.

g) Belge üzerinde ihracı taahhüt edilen işlem görmüş ürünün gümrük tarife istatistik pozisyonu ile teknik ve ticari adı bakımından fiziki unsurları itibarıyla aynı madde olduğunun ilgili belge üzerinde görülmesi, çıkış esnasında gümrük beyannamesi ile ilgili işlemlerin sonuçlandırılması için gerekli ve yeterli şartları oluşturmakta olup, belgenin özel şartlar bölümünde aksine bir hüküm olmadıkça ayrıca ekspertiz raporu ve ayniyet istenmez.

ğ) Dahilde işleme izni kapsamında ihraç edilen işlem görmüş ürünün, ithal edilen eşyadan elde edilmediğine ilişkin karinelerin bulunması halinde, bu ürün için ekspertiz raporu istenebilir.

h) İhracatçı birlikleri genel sekreterliklerinin belge ihracat taahhüdünün kapatılmasına ilişkin yazısı ile, gerçekleşen ithalat ve ihracata ilişkin gümrük beyannameleri listeleri dikkate alınarak ithalat esnasında alınan teminat ve vergi, bu Tebliğin 40.maddesi hükmü çerçevesinde geri verilir.

ı) Bu maddenin (h) bendinde belirtilen gerçekleşen ithalat ve ihracata ilişkin gümrük beyannameleri listelerindeki gümrük beyannamelerinin ve eki belgelerin Bakanlık veya diğer kamu kurum ve kuruluşlarının denetim birimlerince yapılan inceleme ve soruşturma sonucunda, sahte olduğunun veya üzerinde tahrifat yapıldığının ya da gerçek dışı olduğunun veya gerçeği yansıtmadığının tespiti halinde, alınan teminat/ firmaya iade edilmez, gerekli işlemlerin yapılmasını teminen ilgili bölge müdürlüğüne bilgi verilir.

Dahilde işleme rejimi kapsamında, üretilmiş olan mamul eşyanın ihraç kayıtlı olarak satılması halinde; bazı özel durumlar ortaya çıkmaktadır.

- Dahilde işleme rejimi çerçevesinde üretilen eşyanın “ihraç kayıtlı” satılması halinde; Aracı ihracatçı ile yapılan ihracata ilişkin gümrük beyannamesi üzerinde, belge/izin sahibi ve varsa yan sanayici unvanları ile belge satır kodunun/izne ilişkin beyanname sayısının kaydedilmiş olması kaydıyla, ilgili gümrük idaresince ihracata izin verilir.

- İhraç kayıtlı satış faturası aşağıda belirtilen şekilde tanzim edilir.

- “İhraç edilmek şartıyla imalatçılar tarafından kendilerine teslim edilen mallara ait katma değer vergisi, ihracatçılar tarafından ödenmez. Mükelleflerce tahsil edilmeyen ancak ilgili dönem beyannamesinde beyan edilecek olan bu vergi, vergi dairesince tarh ve tahakkuk ettirilerek tecil olunur.

Söz konusu malların, ihracatçıya teslim tarihini takip eden ay başından **itibaren 3 ay içinde ihraç edilmesi halinde, tecil edilen vergi terkin olunur.**

- **İhracatın yukarıdaki şartlara uygun olarak gerçekleştirilmemesi halinde,** tecil olunan vergi tahakkuk ettirildiği tarihten itibaren 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun **51 inci** maddesine göre belirlenen gecikme zammıyla birlikte tahsil olunur. Ancak, ihraç edilmek şartıyla teslim edilen malların Vergi Usul Kanununda belirtilen mücbir sebepler nedeniyle ihraç edilmemesi halinde, tecil edilen vergi tecil edildiği tarihten itibaren 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun **48 inci** maddesine göre ilgili dönemler için geçerli tecil faizi ile birlikte tahsil edilir.

Tecil veya terkin edilen bu vergiler hakkında ihracatçılar bakımından KDV [Kanunu’nun 32.maddesi](#) hükmü uygulanmaz.

İhracatçılara mal teslim eden imalatçılara iade edilecek Katma Değer Vergisi, ihraç edilen mala ilişkin imalatçı satış bedeline göre hesaplanan vergiden imalatçı aleyhine matrahta meydana gelen değişikliğe ilişkin verginin düşülmesinden sonra kalan tutardan fazla olamaz.

İhracatçılara mal teslim eden imalatçılara iade edilmesi gereken Katma Değer Vergisi, ihracat işlemlerinin tamamlanmasından sonra yapılır.

İhracatın mücbir sebepler veya beklenmedik durumlar nedeniyle üç ay içinde gerçekleştirilememesi halinde, en geç üç aylık sürenin dolduğu tarihten itibaren onbeş gün içinde başvuran ihracatçılara, Maliye Bakanlığınca veya Bakanlığın uygun görmesi halinde vergi dairelerince üç aya kadar ek süre verilebilir.”

Uygulamada ihraç kayıtlı satış faturasına “ihraç kayıtlı satılmıştır.” İbaresini de yazılır.

Eşyanın üretiminde yurt içi girdi kullanılıyor ve bu girdiler vergiler muaf değil ise, dahilde işleme belgesi sahibi ithalatçı firma, ödediği KDV’yi mahsup, iade, indirim konusu yapabilmesi için, ihraç kayıtlı satış faturasında ve ihracat beyannamesi 4 no.lu hanede “imalatçı firma bilgilerinin yer alması gerekir”

- *Tescil-terkin uygulanmak suretiyle teslim edilen mallara ait bedelin dövize endeksli olarak belirlenmesi durumunda, vergiyi doğuran olayın meydana geldiği tarih ile ödeme tarihi arasında ihracatçı lehine ortaya çıkan kur farkları için ihracatçı tarafından düzenlenecek faturada KDV hesaplanarak beyan edilmesi gerekmektedir. Söz konusu KDV imalatçı tarafından genel esaslara göre indirim konusu yapılabilecektir. İmalatçı lehine kur farkı ortaya çıkması halinde 25 Seri No.lu KDV Genel Tebliğinin D bölümüne göre işlem yapılması gerekmektedir.*

Ayrıca, eşyanın teminata bağlanan vergilerin geri alınabilmesi için Aracı İhracatçı tarafından, ihracat beyannamesi 44 no.lu hanesine, dahilde işleme belgesi sayı tarihinin yazılması ve eşyanın fiili ihracatından sonra (intaç tarihinden sonra), ihracat beyannamesinin kapatılmasından sonra ancak, üretim girdilerinin dahilde işleme rejimine girişi anında teminata bağlanan vergilere ilişkin teminat çözülebilmektedir. Aracı ihracatçının herhangi bir hatası nedeniyle dahilde işleme rejimi şartlarının ihlali halinde, teminat irat kaydedilmekte, ayrıca şartları var ise, Gümrük Kanunu’nun 238 inci maddesine göre de idari para cezası uygulanmaktadır. Ve hatta eşyanın kanununa aykırı olarak gümrük gözetiminden çıkarılması halinde yine şartları oluşmuş ise 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele kanunu hükümlerine göre de işlem yapılmaktadır.

Avrupa Birliği pazarında satılacak bir ürün; eğer Avrupa Birliği Direktiflerinden birinin veya birkaçının kapsamına giriyorsa CE Markasını taşıması yasal bir zorunluluktur. "CE" Markası adını Fransızca "Avrupa'ya Uygunluk" anlamına gelen "Conformité Européene" kelimelerinin baş harflerinden almıştır. Bu düzenleme, üreticilerin CE işaretini ürünlerin üzerinde, ambalajlarında ve ürün hakkındaki her türlü doküman üzerinde kullanmalarını zorunlu kılmaktadır.

CE işareti üreticilere, ürünlerinin bazı standartlara ve gereksinimlere uygunluğunu sağlama yükümlülüğünü verirken kullanıcılarında ürünün temel kalite ve güvenlik standartlarına uyduğunu bilmesini sağlar. CE İşareti, pek çok kullanıcı tarafından bir kalite sembolü olarak bilinmektedir, CE İşareti/ (belgesi), ürünlerin, amacına uygun kullanılması halinde insan can

ve mal güvenliği, bitki ve hayvan varlığı ile çevreye zarar vermeyeceğini, diğer bir ifadeyle ürünün güvenli bir ürün olduğunu gösteren bir işarettir. CE işareti ve eşya markası gibi belgelerin, etiket üzerinde gösterilme mecburiyeti bulunabilir.

Ticarette Teknik Düzenlemeler Yönetmeliği (16.08.2023 t. 32281 s. R.G.) kapsamında, İhracatçı ve ithalatçının sorumluluğu başlıklı 8 inci maddesine göre;

(1) İhracatçı, ihraç edeceği ürünlerin aşağıdaki şartlara uygun olmasından sorumludur:

a) Avrupa Birliği üyesi ülkelere ihraç edilen ürünler, 7223 sayılı Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanununun 2.maddesinin ikinci fıkrası kapsamında piyasaya arz edilmiş sayılır.

b) 7223 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca Avrupa Birliği üyesi ülkeler dışındaki ülkelere ihraç edilen ürünlerin güvenli olması, taşıma konusu olmaması veya ürüne ilişkin işaretleme, etiketleme ve belgelendirmenin alıcıyı yanıltmayacak şekilde yapılması zorunludur...”

Not: Bu konu başta olmak üzere, YYS Yıllık Faaliyet Raporu Hazırlanması, YYS Yıllık Zorunlu Eğitimlerinin Verilmesi, YYS Revizyonları, Ön İzleme, Yeni YYS Belgesi Hazırlıkları ve YYS Belgesi Alım Süreci, YYS Başvuru Formlarının Doldurulması, YYS Danışmanlığı, vb. Tüm YYS Süreçleri hakkında daha fazla ayrıntılı bilgiyi, Gümrük ve Dış Ticaret Mevzuatı konularında gerekli Hukuki ve Mevzuat Desteğini, İdari ve Adli İtiraz Süreçleri, Dava Açılması, Dava Aşamalarının Takibi, İlgili Mevzuat Ve Hukuki Açılardan Gerekli İtiraz Ve Savunmaların Yapılarak Dava Sonucunun Olumlu Sonuçlandırılması, Sonradan Kontrol/ Firma İncelemesi Yaptırılması, Antrepo Açma , Antrepo Genişletme, AN6, AN7, AN8 Raporlarının düzenlenmesi, ... vb. işlemleri, Sürekli/ Düzenli, Aylık, Yıllık Gümrük ve Dış Ticaret Danışmanlığı, Olay (Konu) Baş Gümrük ve Dış Ticaret Danışmanlığı, Gümrük ve Dış Ticaret Mevzuatı Eğitimleri, ... vb. konularında yardım, destek, danışmanlık ve benzeri hizmetleri - İsterseniz- Firmalarımız “Çoban Gümrük Dış Ticaret Denetim, Danışmanlık ve Yetkilendirilmiş Gümrük Müşavirliği A. Ş.”den veya “Çözüm Denetim Gümrük Dış Ticaret Ve Danışmanlık A. Ş.”den alabilirsiniz.

Değerlendirme ve Sonuç:

Dahilde işleme rejimi çerçevesinde ithal edilen eşyadan üretilmiş ürünler (Söz konusu eşyalar millileştirilmeden) ancak aracı ihracatçı kapsamında ihraç edilmek şartıyla ve “İhraç Edilmek Kaydıyla”) dahilde satabileceğinden, yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ile 2006/12 sayılı Tebliğinin Aracı İhracatçı İle İhracat Başlıklı 29 uncu maddesin (2) inci fıkrasına göre “Aracı ihracatçı ile yapılan ihracata ilişkin gümrük beyannamesi üzerinde, belge/izin sahibi ve varsa yan sanayici unvanları ile belge satır kodunun/izne ilişkin beyanname sayısının kaydedilmiş olması kaydıyla, ilgili gümrük idaresince ihracata izin verilir.” Hükmü çerçevesinde ilgili belgeler üzerinde ilgili imalatçı firmanın isminin yer alması zorunludur.

Kısacası, DİR kapsamında, DİİB veya Dİİ sahibi firmanın ismi ve ilgili diğer zorunlu bilgiler, ilgili belgelerde gözükmeden dahilde işleme rejimi çerçevesinde ithal edilen eşyanın “İhraç Şartıyla” dahilde satılması mümkün değildir.

Ayrıca, DİR (DİİB veya Dİİ) kapsamında yapılan bir ihracatta ve/veya ihraç edilmek şartıyla imalatçılar tarafından ihracatçılara teslim edilen mallara/ eşyalara ilişkin belgeler üzerinde

(İlgili satış faturası, ilgili ihracat beyannamesi, taşıma belgeleri, vb.) belge/izin sahibi ve varsa yan sanayici firmaların isimleri, unvanları, DİİB veya Dİİ sayılısının, belge satır kodunun, ilgili GTİP veya GTİP'lerin, vb. hususların kaydedilmiş olması zorunludur. Aksi takdirde ilgili ihracat beyannamesi veya beyannameleri DİR'de, DİİB veya Dİİ'de, ihracat taahhüdü kapatmalarında dikkate alınmaz. İlgili İhracat Taahhüdü kapatılamaz (Farklı durumlara göre, karşılığı ilgili mevzuat hükümlerinin gerektirdiği çeşitli müeyyideler, Örneğin Gümrük Kanunu'nun 238/1maddesi, 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun 3, 4 ve ilgili Diğer Maddeleri, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 204 veya 207.maddesi, vb. uygulanır.

Diğer seçenekte ise kesin ithal edilmiş eşyadan üretilmiş ürünün iç piyasaya satılması halinde, söz konusu müşterinin ihracat belgelerinde üretici firmanın ismi gözükmeyen ihracat yapması mümkündür. Ancak ithal edilen ülkede ürün üzerinde **“firmanın markasının”** gözükmemesi için eşyanın CE belgesine tabi olup olmaması önemlidir. CE belgesi ancak üreticinin ürettiği etiketin eşya üzerinde gözükmeye bağlıdır. Bu durumda ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir.

Kocaeli, 11/12/2025

****Kerim ÇOBAN***

***Yetkilendirilmiş Gümrük Müşaviri
(Emekli Ticaret başmüfettişi)***